

מסכת נדה פרק ח

(נז,ב) משנה: הרואה כתם על בשרה - כנגד בית התורפה, טמאה - ושלא כנגד בית התורפה, טהורה; על עקבה ועל ראש גודלה, טמאה; על שוקה ועל פרסותיה - מבפנים טמאה, מבחוץ טהורה, ועל הצדדין מכאן ומכאן טהורה. ראתה על חלוקה - מן החגור ולמטה, טמאה - מן החגור ולמעלה, טהורה. ראתה על בית יד של חלוק - אם מגיע כנגד בית התורפה, טמאה - ואם לאו, טהורה. היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה, כל מקום שנמצא בו כתם טמאה, מפני שהוא חוזר. וכן בפוליוס

גמרא: אמר **שמואל:** בדקה קרקע עולם וישבה עליה, ומצאה דם עליה, טהורה, שנאמר: (ויקרא טו) "בבשרה" - עד שתרגיש בבשרה {האי "בבשרה" מיבעי ליה שמטמאה בפנים כבחוץ?! אם כן, לימא קרא "בבשר" - מאי "בבשרה"? שמע מינה: עד שתרגיש בבשרה! {ואכתי מיבעי ליה: בבשרה, ולא בשפיר ולא בחתיכה?!
אתרתי שמע מינה

{תא שמע: האשה שהיא עושה צרכיה, וראתה דם - **רבי מאיר** אומר: אם עומדת טמאה, ואם יושבת טהורה - היכי דמי? אי דארגשה, יושבת אמאי טהורה?! אלא לאו, דלא ארגשה! וקתני: עומדת טמאה?! אלעולם דארגשה! ואימור: הרגשת מי רגלים הואי - עומדת, הדור¹ מי רגלים למקור, ואייתי דם - ויושבת, טהורה {תא שמע: עד שהיה נתון תחת הכר, ונמצא עליו דם - אם עגול, טהור, ואם משוך, טמא - היכי דמי? אי דארגשה, עגול אמאי טהור?! אלא לאו דלא ארגשה! וקתני: משוך טמא?! אלא! לעולם דארגשה! ואימור: הרגשת עד הואי - משוך, ודאי מגופה אתא - עגול, טהור

{תא שמע: נמצא על שלו, טמאין וחייבין בקרבן; נמצא על שלה אתיוס, טמאין וחייבין בקרבן. נמצא על שלה לאחר זמן, טמאים מספק ופטורין מן הקרבן - היכי דמי? אי דארגשה, לאחר זמן אמאי פטורין מן הקרבן?! אלא לאו, דלא ארגשה! וקתני: נמצא על שלה אתיוס, טמאין וחייבין בקרבן?! אלא! לעולם דארגשה, ואימא: הרגשת שמש הוה!

{תא שמע: נמצאת אתה אומר: שלשה ספקות באשה: על בשרה, ספק טמא ספק טהור, טמא; על חלוקה, ספק טמא ספק טהור, טהור; ובמגעות ובהיסטות, הלך אחר הרוב - מאי "הלך אחר הרוב"? לאו: אם רוב ימיה טמאין, טמאה, ואף על גב דלא

מחברת נדה - ח

ארגשה?! כלא! אם רוב ימיה בהרגשה חזיא, טמאה, דאימור:
ארגשה ולאן אדעתה!

אמר מר: על בשרה, ספק טמא ספק טהור, טמא; על חלוקה,
ספק טמא ספק טהור, טהור ג'היכי דמי? אי מחגור ולמטה, על
חלוקה אמאי טהור?! והא תנן: מן החגור ולמטה טמא! ואי
מחגור ולמעלה, על בשרה אמאי טמא?! והתנן: ראתה דם על
בשרה, שלא כנגד בית התורפה, טהורה!

אאיבעית, אימא מחגור ולמטה, ואיבעית, אימא מחגור ולמעלה! -
אי בעית, אימא מחגור ולמטה - כגון שעברה בשוק של טבחים -
על בשרה מגופה אתאי, דאי מעלמא אתאי, על חלוקה מיבעי ליה
אשתכוחי; על חלוקה, מעלמא אתא, דאי מגופה אתא, על בשרה
מיבעי ליה אשתכוחי! ואיבעית, אימא מחגור ולמעלה - כגון
דאזדקרה - על בשרה, ודאי מגופה אתאי, דאי מעלמא אתאי, על
חלוקה איבעי ליה אשתכוחי; על חלוקה, מעלמא אתאי, דאי
מגופה אתאי, על בשרה איבעי ליה אשתכוחי!

{קתני מיהת: על בשרה, ספק טמא ספק טהור, טמא - ואף על גב
דלא הרגישה?!} {ועוד תנן: הרואה כתם על בשרה, כנגד בית
התורפה טמאה - ואף על גב דלא הרגישה?!} אמר רב ירמיה
מדפתי: מודה שמואל שהיא טמאה (נח,א) מדרבנן! <<רב אשי
אמר: שמואל הוא דאמר כר' נחמיה, דתנן: ר' נחמיה אומר: כל
דבר שאינו מקבל טומאה, אינו מקבל כתמים

{בשלמא לרב אשי, היינו דקאמר "קרקע" - אלא לרב ירמיה, מאי
איריא קרקע?! אפילו גלימא נמי?!} <"לא מיבעיא" קאמר: לא
מיבעיא גלימא, דלא מבדק שפיר, ואיכא למימר מעלמא אתא -
אלא אפילו קרקע, דמבדק שפיר, דאיכא למימר מגופה אתיא,
טהור!

על עקבה ועל ראש גודלה, טמאה -- {בשלמא עקבה - עביד דנגע
באותו מקום - אלא ראש גודלה, מאי טעמא?!} ~וכי תימא: זימנין
דנגע בעקבה - ומי מחזקינן טומאה ממקום למקום?! - והתניא:
היתה לה מכה בצוארה, שתוכל לתלות, תולה; על כתפה, שאינה
יכולה לתלות, אינה תולה. ואין אומרים: "שמא בידה נטלתו,
והביאתו לשם"?! אלא שאני ראש גודלה, דבהדי דפסעה, עביד
דמתרמי

מחברת נדה - ח

{ולא מחזקינן טומאה ממקום למקום?! והתניא: נמצאת על קשרי אצבעותיה, טמאה, מפני שידיים עסקניות הן?! ~מאי טעמא? לאו משום דאמרינן: בדקה בחד ידא, ונגעה באידך ידא?! לא! שאני ידה, דכולה עבידא דנגעה!

על שוקה ועל פרסותיה - מבפנים טמאה, מבחוץ טהורה, ועל הצדדין מכאן ומכאן טהורה -- מבפנים, עד היכא? אמרי **דבי רבי ינאי**: עד מקום חבק! האיבעיא להו: מקום חבק כלפנים או כלחוץ? אתא שמע: דתני **רב קטינא**: עד מקום חבק, וחבק עצמו כלפנים. **רב חייא בריה דרב אויא** מתני לה בהדיא: אמרי **דבי רבי ינאי**: עד מקום חבק, וחבק עצמו כלפנים

בעי **רבי ירמיה**: כשיר מהו? כשורה מהו? טיפין טיפין מהו? לרוחב ירכה מהו? {אתא שמע: על בשרה, ספק טמא ספק טהור, טמא. "על בשרה" - מאי? לאו כי האי גוונא?! לא! דלמא דעביד כרצועה!

ההיא איתתא דאשתכח לה דמא במשתיתא. אתאי לקמיה **דרבי ינאי**: אמר לה: "תיזיל ותיתי!" {והתניא: אין שונין בטהרות?! ככי אמרינן "אין שונין", לקולא - אבל לחומרא, שונין!

היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה, כל מקום שנמצא בו כתם טמאה, מפני שהוא חוזר. וכן בפוליס -- תניא: אמר ר' **אלעזר בר' יוסי**: דבר זה הוריתי בעיר רומי לאיסור, וכשבאתי אצל חכמים שבדרום, אמרו לי: יפה הוריתה!

תנו רבנן: ארוכה שלבשה חלוקה של קצרה, וקצרה שלבשה חלוקה של ארוכה - אם מגיע כנגד בית התורפה של ארוכה, שתיהן טמאות - ואם לאו, ארוכה טהורה וקצרה טמאה

תניא אידך: בדקה חלוקה והשאילתו לחבירתה - היא טהורה וחבירתה תולה בה. אמר **רב ששת**: ולענין דינא תנן - אבל לענין טומאה, היא טהורה וחבירתה טמאה

(**נחב**) {מאי שנא מהא דתניא: שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד, ואין בו אלא כסלע דם, ונמצא כסלע על זו וכסלע על זו, שתיהן טמאות?! כשאני התם, דאיכא סלע יתירה!

תנו רבנן: לבשה שלשה חלוקות הבדוקין לה - אם יכולה לתלות, תולה, ואפילו בתחתון - אין יכולה לתלות, אינה תולה, ואפילו בעליון - כיצד? - עברה בשוק של טבחים, תולה, אפילו בתחתון

- לא עברה בשוק של טבחים, אף בעליון אינה תולה!

משנה: ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות. שחטה בהמה חיה ועוף, נתעסקה בכתמים, או שישבה בצד העסוקין בהן. הרגה מאכולת, הרי זו תולה בה. עד כמה תולה? **רבי חנינא בן אנטיגנוס** אומר: עד כגריס של פול. ואף על פי שלא הרגה. ותולה בבנה או בבעלה. אם יש בה מכה, והיא יכולה להגלע ולהוציא דם, הרי זו תולה. מעשה באשה אחת שבאת לפני ר' עקיבא. אמרה לו: "ראיתי כתם!" אמר לה: "שמא מכה היתה בידך?" אמרה לו: "הן, וחיתה!" אמר לה: "שמא יכולה להגלע ולהוציא דם?" אמרה לו: "הן!" וטהרה ר' עקיבא. ראה תלמידיו מסתכלין זה בזה. אמר להם: מה הדבר קשה בעיניכם?! שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל! שנאמר: (ויקרא טו) "ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה" - דם ולא כתם

עד שהוא נתון תחת הכר, ונמצא עליו דם - עגול טהור, משוך טמא, דברי ר' אליעזר ברבי צדוק

גמרא: תנינא להא דתנו רבנן: מעשה, ותלה ר' מאיר בקילור. ורבי תלה בשרף שקמה

או שישבה בצד העסוקין בהן -- ישבה, אין - לא ישבה, לא!
תנינא להא דתנו רבנן: עברה בשוק של טבחים, ספק ניתז עליה, ספק לא ניתז עליה - תולה. ספק עברה, ספק לא עברה - טמאה

הרגה מאכולת -- הרגה, אין - לא הרגה, לא - מתניתין מני?
רבן שמעון בן גמליאל היא, דתניא: הרגה, תולה - לא הרגה, אינה תולה, דברי רבן שמעון בן גמליאל. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך, תולה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: לדברי, אין קץ, ולדברי חברי, אין סוף! - לדברי אין קץ, שאין לך אשה שטהורה לבעלה, שאין לך כל מטה ומטה שאין בה כמה טיפי דם מאכולת. לדברי חברי, אין סוף, שאין לך אשה שאינה טהורה לבעלה, שאין לך כל סדין וסדין שאין בו כמה טיפי דם. אבל נראין דברי ר' חנינא בן אנטיגנוס מדברי ומדבריהם, שהיה אומר: עד כמה היא תולה? עד כגריס של פול. ולדבריו אנו מודים!

ולרבנן דאמרי תולה, עד כמה? אמר ר' נחמן בר יצחק: תולה בפשפש ועד כתורמוס!

מחברת נדה - ח

תנו רבנן: פשפש זה, ארכו כרחבו, וטעמו כריחו. ברית כרותה לו, שכל המוללו, מריח בו

ארכו כרחבו לענין כתמים; טעמו כריחו לענין תרומה, דתנן: או שטעם טעם פשפש בפיו, הרי זה יפלוט גמנא ידע? אטעמו כריחו! גואכתי מנא ידע? אברית כרותה לו, שכל המוללו מריח בו! אמר רב אשי: עיר שיש בה חזירים, אין חוששין לכתמים. אמר ר' נחמן בר יצחק: והא דדוקרת, כעיר שיש בה חזירים דמיא!

עד כמה תולה? רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: עד כגריס של פול. ואף על פי שלא הרגה -- אמר רב הונא: כגריס אינה תולה - פחות מכגריס, תולה. ורב חסדא אומר: כגריס תולה - יתר מכגריס, אינה תולה

לימא: ב"עד ועד בכלל" קא מיפלגי, דרב הונא סבר עד ולא עד בכלל, ורב חסדא סבר עד ועד בכלל אמר לך רב הונא: איכא עד ועד בכלל, ואיכא עד ולא עד בכלל - והכא לחומרא, והכא לחומרא. ורב חסדא אמר לך: בעלמא אימא לך לחומרא אמרינן, לקולא לא אמרינן - והכא כדרבי אבהו, דאמר ר' אבהו: כל שיעורי חכמים להחמיר, חוץ מכגריס של כתמים, להקל

איכא דאמרי לה להא שמעתא באפי נפשה: רב הונא אמר: כגריס, כיתר מכגריס. ורב חסדא אמר: כגריס, כפחות מכגריס. וקמיפלגי ב"עד ועד" דהכא, כדאמרינן

{מיתבי: (נט,א) היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה, תולה בעליון עד כגריס - מאי? לאו כגריס מלמטה?! לא! כגריס מלמעלה!

איתמר: נמצא עליה כגריס ועוד, ואותו עוד, רצופה בו מאכולת - ר' חנינא אומר: טמאה. ר' ינאי אומר: טהורה - רבי חנינא אומר: טמאה - כי תליא, בכגריס - בכגריס ועוד, לא תליא; רבי ינאי אומר: טהורה - הני מילי היכא דלא רצופה בו מאכולת - אבל היכא דרצופה בו מאכולת, מוכחא מילתא דהאי "ועוד" דם מאכולת הוא! - פש ליה כגריס - כיון דבעלמא תליא, הכא נמי תליא!

בעי רבי ירמיה: גנתעסקה בכגריס, ונמצא עליה בכגריס ועוד, מהו? - תבעי לר' חנינא, תבעי לר' ינאי - תבעי לר' חנינא: עד כאן לא קאמר ר' חנינא התם טמאה, אלא דלא נתעסקה - אבל

מחברת נדה - ח

הכא דנתעסקה, תליא? או דלמא, אפילו לרבי ינאי, דאמר טהורה - הני מילי היכא דרצופה בו מאכולת - אבל היכא דאין רצופה בו מאכולת, לא תליא?

{תא שמע: נתעסקה באדום, אין תולה בה שחור; במועט, אין תולה בו מרובה ~ היכי דמי? לאו כי האי גוונא?! אלא! כגון דנתעסקה בכגריס, ונמצא עליה שני גריסין ועוד! {אי הכי, מאי למימרא?! כמה דתימא? שקול כגריס צפור, שדי בי מצעי - זיל הכא, ליכא שיעורא - זיל הכא, ליכא שיעורא - קמשמע לך!

אמר **רבא**: נמצא עליה מין אחד, תולה בו כמה מינין {מיתבי: נתעסקה באדום, אין תולה בו שחור?! אנתעסקה שאני!

איכא דאמרי: אמר **רבא**: נתעסקה במין אחד, תולה בו כמה מינין {מיתבי: נתעסקה באדום, אין תולה בו שחור?! ככי קאמר רבא, דאתעסקה בתרנגולת, דאית בה כמה מיני דמא!

מעשה באשה אחת, שבאת לפני ר' עקיבא. אמרה לו: "ראיתי כתם!" אמר לה: "שמא מכה היתה בידך?" אמרה לו: "הן, וחיתה!" אמר לה: "שמא יכולה להגלע ולהוציא דם?" אמרה לו: "הן!" וטהרה ר' עקיבא. ראה תלמידיו מסתכלין זה בזה. אמר להם: מה הדבר קשה בעיניכם?! שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל! שנאמר: (ויקרא טו) "ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה" - דם ולא כתם!

{והתניא: לא אמרו חכמים את הדבר להקל אלא להחמיר?! אמר **רבינא**: לא להקל על דברי תורה, אלא להחמיר על דברי תורה, וכתמים עצמן דרבנן!

עד שהוא נתון תחת הכר, ונמצא עליו דם - עגול טהור, משוך טמא, דברי ר' אליעזר **ברבי צדוק** -- האיבעיא להו: מי פליגי רבנן עליה דר' אלעזר ברבי צדוק או לא?

{תא שמע: כתם - ארוך, מצטרף - טפין טפין, אין מצטרפין ~ מניי? אי רבי אליעזר בר' צדוק, למה לי צירוף? האמר "משוך כל שהוא טמא!" אלא לאו, רבנן! - שמע מינה: פליגי! אלא! לעולם ר' אליעזר ברבי צדוק! - וכי אמר רבי אליעזר ברבי צדוק, בעד - אבל בכתם, לא!

אתא שמע: דאמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: הלכה כרבי אליעזר ברבי צדוק - "הלכה" - מכלל דפליגי! - שמע מינה!